

OOSTVLAAMSCHE ZANTEN.

Mededeelingen van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen.
Maatschappij zonder winstbejag.

TWEEMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT.

De leden ontvangen de mededeelingen gratis
Jaarlijksche bijdrage voor het lidmaatschap :
15 frank.

Redaktie : F. Van Es,
de Vîlanderstr., 71, Aalst.
Postcheckrekening 2043,98
P. Luyckx, Gent.

Prijs per n^r: 3 fr.
Abonnementsprijs
buitenland : 4 belga's.

Ontwerp van een Bibliografie over de Volkskunde van het oude graafschap Vlaanderen.

In de twee eerste nummers van O. V. Zanten (1926) gaf de heer Celis de bepaling en den omvang van de folklore of volkskunde, terwijl Prof. Dr. De Keyser de mogelijkheid van eene bibliografie over de Vlaamsche Folklore in 't algemeen onderzocht, zich steunende op het voorbeeld van den "Catalogus van Folklore in de Koninklijke Bibliotheek", van Den Haag (1), en de Bibliografie der Volkskunde van Hoffmann-Krayer (2). Tevens gaf Prof. Dr. De Keyser eene schema van systematische indeeling van de bibliografie, naar het voorbeeld van den Catalogus van Den Haag. Als aanhangsel : eene lijst van te excerpereen tijdschriften, 24 nummers bevattende.

Een oproep tot medewerking aan de voorgenomen bibliografie, vond niet al te veel bijval. Buiten de heeren P. Van den Broecke en F. Van Es bleven de medewerkers op afstand. We kunnen dit best verstaan ; bibliografische ondernemingen, hoe nuttig dan ook, zijn vervelende zaken voor hem die er-aan werkzaam is, langdurig, eentonig, tijdroovend, ondankbaar, kortom echt benedictijnerwerk.

(1) Den Haag, 1919-1922, 3 deelen.

(2) Volkskundliche Bibliographie Im Auftrage des Verbandes Deutscher Vereine für Volkskunde hrsg. von E. Hoffmann-Krayer.

Verschijnt van af 1917.

Weldra werd dan ook ingezien dat eene bibliografie over de gansche Vlaamsche Folklore een te uitgebreid gebied was om te bewerken. De Bond der Oostvlaamsche Folkloristen, die de leiding der onderneming op zich genomen had, was van oordeel, dat indien men werkelijk tot praktische uitslagen wou komen, men zich moest beperken tot het oude graafschap Vlaanderen, inbegrepen Fransch- en Zeeuwsch-Vlaanderen. De andere gedeelten van het Vlaamsche Land werden overgelaten aan de bestaande folkloreorganismen dier streken.

Bij eerste inzicht leek het opmaken van deze bibliografie heel eenvoudig, het scheen enkel eene kwestie van opzoeken en bijeenbrengen van titels van boeken en bijdragen in tijdschriften. Bij nadere beschouwing echter bood de zaak wel eenige moeilijke punten aan.

Dat stelde men reeds vast bij het opzetten van het werkplan.

De wetenschap, waarover het gaat, is maar amper de kinderschoenen ontgroeid, en wenscht pas wetenschappelijke wegen te bewandelen. Klaar, duidelijk afgebakend is zij wel nog niet, niettegenstaande de bepalingen en definities van Is. Teirlinck, Hoffmann-Krayer, Schrijnen, Sebillot, Van Gennep, Weinhold, enz.

Nauw is zij in verband met andere en de grenslijn vast te leggen van haar gebied, behoort wel tot een der groote moeilijkheden die hem of hen ten deele vallen, die zich met de bibliografie der Volkskunde bezighouden; ook zal hij stelling moeten nemen in zekere kwesties, over wier praktische oplossing men het totnogtoe niet eens is.

Niettegenstaande de bewering van Schrijnen, die in de inleiding van zijn werk *Nederlandsche Volkskunde* (1) de Vlaamsche folklorebeoefenaars een pluimpje van belang geeft, komt de studie der Vlaamsche Folklore ons betrekkelijk jong voor in zekere gedeelten van haar aanzijn. En dan hebben we ons ook afgevraagd of deze wetenschap al ver genoeg gevorderd is in het Vlaamsche Land, om er reeds aan te

(1) Zutphen, z. d. 8° 2 deelen.

denken al de studiën en artikels samen te brengen in eene bibliografie.

Kwantitatief zal het zeker de moeite loonen, alle titels op te sporen, die menscheijk maar bijeen kunnen verzameld worden. Maar zullen de kwalitatieve uitslagen in verhouding staan met de moeite, die het samenbrengen van dit materiaal kost ?

Wel heeft de Volkskunde in Vlaanderen beoefenaars van gehalte te boeken : G. Gezelle, A. De Cock, Pol de Mont, A. Gittée, Is. Teirlinck, M. De Meyer, V. de Meyere, De Keyser, Celis o. m. maar buiten deze die getracht hebben wetenschappelijke methoden toe te passen, is tot in de laatste jaren de folklorestudie in onze Vlaamsche gewesten — en dit niet bij ons alleen — dikwijls het werk van dilettanten gebleven, die het opsporen van folkloristische gegevens als een genoegen, een tijdverdrijf, een curiositeit aanzagen, en wie dikwijls alle critische geest ontbrak.

Men doet aan folklore, lijk men tot vóór een paar decaden aan kunstgeschiedenis deed ; ieder denkt zich geroepen er over mede te praten, zelfs zonder bijzondere opleiding en voorbereiding er toe.

Al te dikwijls ook is vergeten geworden dat Volkskunde een vergelijkende wetenschap is, en dat ze dit was van den beginne af. Vele bijdragen zijn dan slechts zuivere vaststellingen van folkloristische fenomenen, die dan maar kunnen gebruikt worden tot verdere studie, wanneer ze de werkelijkheid in al hare bijzonderheden juist weergeven.

Het valt niet in onze bedoeling eene *kritische* bibliografie samen te stellen. In dat geval zou de toepassing der kritische methode een aantal bijdragen uitschakelen, die ons misschien van minder gehalte of van weinig of geen waarde schijnen. Wie echter durft de verantwoordelijkheid op zich nemen te verklaren dat een artikel absoluut niets bevat dat bruikbaar is voor den navorscher ? In objectieve bibliografie komt het subjectieve niet te pas.

Het schijnt ons veel logischer, alle mogelijke literatuur over onze folklore samen te brengen, welk ook het wetenschappelijk gehalte er van zij. Hij die opzoekingen doet, zal

zelf best kunnen uitmaken wat bruikbaar is voor hem. Wat hij wenscht, is een stel titels, dat zoo volledig mogelijk zij, en hem op objectieve wijze de studiestand van een onderwerp geeft.

Zoo komen we tot een andere kwestie: de afbakening van het gebied der Volkskunde. Zooals we hooger gezien hebben heeft men getracht dit gebied te omlijnen, echter niet genoeg om geene speling te laten. Het zal dan dikwijls eene heele kunst zijn vast te stellen wat tot de Volkskunde behoort, en wat tot de aangrenzende gebieden als bij voorbeeld, de ethnologie (volkenkunde), de archeologie (oudheidkunde).

We zijn echter van oordeel dat daar waar twijfel bestaat, men toch de betwiste bijdrage moet opnemen, dit ter wille van de volledigheid.

Of die twijfelachtige gevallen legio zullen zijn is nog af te wachten.

Trouwens door eene vooropgezette goede systematische indeeling van de voorgenomen bibliografie, kan men die bijzondere gevallen tot een minimum herleiden.

Prof. Dr. De Keyser heeft, lijk we hooger vastgesteld hebben, de aangepaste systematische indeeling van den Haag als te volgen voorbeeld aangegeven. We hebben gelegenheid gehad deze tabellen te toetsen aan de indeeling aangenomen door Hoffmann-Krayer. Naar onze bescheiden meening schijnt deze van Den Haag ons meer bruikbaar, en is zij voor praktische redenen te verkiezen boven deze van Hoffmann-Krayer.

Niets belet ten andere, in den loop van het werk wijzigingen en aanpassingen aan te brengen, indien vastgesteld werd dat de voorloopig aangenomen indeeling zich niet elastisch genoeg voordoet.

We hechten er belang aan geen enkel boek noch artikel in de bibliografie op te nemen, dan na het ingezien te hebben, Dit is een stelregel waar we niet mogen van afwijken: het is in de praktijk onmogelijk juist te indexeeren zonder het boek doorbladerd te hebben. De titel alleen kan, noch mag de grondslag van de indexatie zijn.

Hoe zal nu de opname der titels geschieden? Het spreekt van zelf dat we daartoe gebruik maken van steekkaarten van internationaal formaat d. i. 0.125×0.075 m.

Van groot gewicht is het opnemen der titels zelf. Daartoe zullen we de gewone bibliografische voorschriften in praktijk stellen, in zwang in de bibliotheken.

Kort en bondig zullen we hier de hoofdregels aanhalen, die de medewerkers moeten in acht nemen bij het opstellen van hunne steekkaarten.

A. Een *werk*, bibliografische eenheid uit één of meer deelen bestaande.

De steekkaart zal bevatten:

1) Naam (Namen) van de(n) schrijver (s), gevolgd van den of de voornamen.

2) de volledige titel van het werk, zooals deze voorkomt op het titelblad (dus niet op het omslag).

3) de aanduiding van de uitgave, indien het de eerste niet is.

4) de collatie, d. i. plaats van uitgave, naam van den uitgever, (eventueel drukker), jaar of jaartallen van uitgave.

Indien een dezer opgaven ontbreekt, is het ontbrekende te vervangen door:

z. pl. = zonder plaats.

z. n. = zonder naam.

z. j. = zonder jaar.

Is geen enkele der drie aanduidingen aanwezig dan stelt men de letters.

z. pl. n. n. n. j.

5) het formaat (fol., 4°, 8°, 12°, enz.)

6) getal bladzijden, zoowel van de inleiding als van het korps van het boek, indien het werk uit een deel bestaat.

Het getal deelen, zonder het aantal blz. indien er meer dan één is.

7) de bijzonderheden die het boek aanbiedt:

ill. = illustraties.

grav. = gravuren.

houtsn. = houtsneden.

portr. = portret (ten).

muz. = muziek.

krt. = kaart (en).

8) Indien het werk tot eene verzameling behoort, opgave van den titel dezer verzameling met het volgnummer in den schoot dezer.

Door eenige concrete voorbeelden, willen we hier deze regels wel toelichten.

De Cock (Alfons). Volksgeneeskunde in Vlaanderen. Gent, 1891. 8°, 368 blz.

Van Duyse (Florimond). Het oude Nederlandsche lied. Wereldlijke en geestelijke liederen uit vroegeren tijd. Teksten en melodiën verzameld en toegelicht. 's Gravenhage, 1900-1907. 8°, 3 deelen + index, muz.

Van Heurck (Em.) et G. J. *Boekenoogen*. L'imagerie populaire des Pays-Bas. Belgique-Hollande. Paris, s. d. [1930.] 8° 196 blz. ill.

Tréfois (Clément). Het stroodekkersbedrijf (voornamelijk in Oost-Vlaanderen.) Aalst, 1930. 8°. 50 blz. ill. (Uitgave van den Bond der Oostvlaamsche Folkloristen).

Foncke (Robert). Een handvol vlaamsche volksvertelsels met duitsche varianten. Mechelen, 1922, 8°, 108 blz. (Folklore en Letterkunde I.)

B. *Tijdschriften.*

Wat de excerptie van tijdschriften aangaat volgt men dezelfde stelregels als hooger voor 1) en 2). De rubrieken 3), 4), 5) en 6) worden vervangen door : a) den titel van het tijdschrift.

b) deel (jaargang) en jaar.

c) de aanduiding der blz.

De rubriek 7) blijft, 8) valt weg.

Voorbeeld :

Scheltjens (L.). Oost-Vlaandersche bijnamen, spot- en schimpnamen. Oostvlaamsche Zanten, 6, 1931, blz. 43-47.

Op den achterkant der steekkaart, schrijft hij die ze opmaakt, de rubriek der systematische indeeling waartoe het opstel behoort. Deze doenwijze sluit alle arbitraire indexatie uit, en maakt elken medewerker verantwoordelijk voor het door hem ingeleverd materiaal.

De lijst der tijdschriften, die dienen geëxcerpeerd, door Prof. Dr. De Keyser in het 2^e nummer van O. VI. Zanten gegeven hebben we eenigszins bijgewerkt. We laten ze als bijvoegsel volgen. Volledig is ze natuurlijk niet. Mochten we vaststellen dat een toevoegsel zich opdringt, zoo zullen we het ons ten plicht achten de bij te voegen titels op te geven.

*
* *

De Alvoorder, tweemaandelijksch Tijdschrift.

Analectes pour servir à l'histoire ecclésiastique de la Belgique.

Annalen van den oudheidkundigen Kring van de Stad en het voormalig Land van Aalst.

Annales de l'Académie royale d'archéologie de Belgique.

Annales du Cercle archéologique et historique d'Audenarde.

Annales du Cercle archéologique d'Enghien.

Annales du Cercle archéologique du Pays de Waes.

Annales du Comité flamand de France.

Annales de la Fédération archéologique et historique de Belgique.

Annales de la Société d'histoire et d'archéologie de Gand.

Annales de la Société archéologique de Bruxelles.

Annales de la Société des Beaux-Arts et de la Littérature de Gand.

Annales de la Société d'Emulation pour l'étude de l'histoire et des antiquités en Flandre Occidentale.

Annales de la Société historique, archéologique et littéraire de la ville d'Ypres et de l'ancienne West-Flandre.

Archief van het Zeeuwsch Genootschap voor Wetenschappen.

Archives historiques et littéraires du Nord de la France et du Midi de la Belgique (Dinaux).

Audenaerdsche Mengelingen (Van Lerberghe en Ronsse).

De Banier. Maandschrift gewijd aan Vlaamsche en maatschappelijke belangen, letterkunde en wetenschap.

Belgisch Chronijkje. Geschiedkundig en letterkundig tijdschrift.

Belgisch Museum voor de Nederduitsche taal- en letterkunde en de geschiedenis des Vaderlands.

De Belgische Illustratie. Zondaglektuur voor alle standen.

Le Belfroi. Arts, héraldique, archéologie.

Het Belfort. Tijdschrift.

De Biekorf.

Bijdragen van den Geschied- en Oudheidkundigen Kring van Kortrijk.

Bijdragen tot de geschiedenis.

Bijdragen tot de Geschiedenis bijzonderlijk van het aloude hertogdom Brabant.

Bijdragen tot de oudheidskunde en geschiedenis, inzonderheid in Zeeuwsch-Vlaanderen.

De Boerenkrijg. Bijblad aan "de Christene School."

De Brabander, tijdschrift gewijd aan geschiedenis.

Brabandsch Museum voor oudheden en geschiedenis (Edw. van Even).

De Broederhand. Tijdschrift voor neder- en hoogduitsche letterkunde, wetenschap, kunst en openbaar leven (J. W. Wolf).

Bulletin de l'Académie royale d'archéologie de Belgique.

Bulletin du Cercle archéologique de Termonde.

Bulletin de la Classe des lettres et des sciences morales et politiques de l'Académie royale de Belgique.

Bulletin du Comité flamand de France.

Bulletin de la Commission historique du département du Nord.

Bulletin de la Commission royale d'art et d'archéologie.

Bulletin de la Commission royale des monuments. Bulletin du Comité de la province de la Flandre Occidentale.

Bulletin de la Commission pour la publication des anciennes lois et ordonnances de Belgique.

Bulletin de la Gilde de Saint-Thomas et de Saint-Luc.
Bulletin historique de la Société des antiquaires de la
Morinie.

Bulletin mensuel de numismatique et d'archéologie.

Bulletin des métiers d'art.

Bulletin de la Société d'anthropologie de Bruxelles.

Bulletin de la Société d'études de la Province de Cambrai.

Bulletin de la Société historique et archéologique de
Tournai.

Bulletin de l'Union Faulconnier.

De Dageraad.

Dietsche Warande.

Dietsche Warande en Belfort.

De Eendragt. Veertiendaagsch Tijdschrift voor letteren,
kunsten en wetenschappen.

Eigen Schoon.

Eigen Schoon en de Brabander.

L'Emulation.

LaFlandre. Revue des monuments d'histoire et d'antiquité.

Flandria. Wekelijksch Tijdschrift.

Fragmenta. Maandschrift voor de geschiedenis van
steden en dorpen in Vlaanderen.

La Gazette numismatique.

Gentsch Museum.

Grootmoederken. Archieven voor Nederduitsche Sagen,
sprookjes, volksliederen, enz. (J. W. Wolf).

De Halletoren.

Handelingen van den geschied- en oudheidkundigen
Kring te Kortrijk.

Jaarboek van het Taelverbond.

Jaarboek van het Willems-Fonds.

Jaarboekje van den " Zetternamskring. „

Jong Dietschland. Katholiek tijdschrift voor kunst en
letterkunde.

Kempisch Museum. Maandschrift gewijd aan geschie-
denis en oudheden.

De Klauwaert. Veertiendaagsch Kunst- en Letterblad,
uitgegeven op last van het Maerlantgenootschap.

Het Klaverblad. Veertiendaagsch Tijdschrift voor alle standen.

Kunst- en Letterblad, (F. A. Snellaert).

Kunst, Tijdschrift voor Kunst en Letteren.

Leesmuseum.

Het Letterblad. Wekelijksche uitgave.

Loquela. (G. Gezelle).

Maandblad voor het district van Sluys.

Maerlant, tijdschrift voor lezende gezinnen.

Mariakransken.

Mémoires de l'Académie royale de Belgique. Uitg. in 4° en in 8°.

Mémoires et publications de la Société des sciences, des arts et des lettres du Hainaut.

Mémoires de la Société d'anthropologie de Bruxelles.

Mémoires de la Société dunkerquoise pour l'encouragement des sciences, des lettres et des arts.

Mémoires de la Société historique et archéologique de Tournai.

Messenger des Sciences historiques.

De Middelaer, of bijdragen tot de bevordering van tael, onderwijs en geschiedenis. (J. B. David).

De Moedertael (G. J. Dodd en O. J. Eekma),

Het Morgenrood.

Nederduitsch Letterkundig Jaarboekje.

Nederduitsch Maandschrift.

Nederduitsch Magazijn of maandblad van vaderlandsche en uitheemsche legenden, enz.

Nederduitsch Tijdschrift.

Nederlandsch Museum.

Nederlandsch Dicht- en Kunsthalle.

Nieuw Nederlandsch Tijdschrift, gewijd aan de Vlaamsche Beweging, geschiedenis, enz.

De Nieuwe Belgische Illustratie.

De Nieuwe Tijd.

Nieuwe Wegen.

Noord en Zuid. Akademische Mengelingen ('t Zal wel gaan).

Noord en Zuid Maandschrift voor Kunsten, letteren enz.
(Snieders).

De Noordstar. Tijdschrift voor letteren (P. F. van
Kerckhoven).

Nouvelles Archives historiques, philosophiques et
littéraires.

Ons Volk ontwaakt.

Ons Volksleven. Tijdschrift voor taal, volks- en oudheid-
kunde.

De Ontwaking.

Oostvlaamsche Zanten.

Oud en Nieuw (De Potter en Vijt).

Het Pennoen. Tijdschrift voor Kunst, Letteren, enz.

Petite Revue illustrée de l'Art et de l'Archéologie en
Flandre.

La Plume.

Précis historiques.

Revue de l'art chrétien.

Revue belge de numismatique.

Revue de Flandre.

Revue d'histoire ecclésiastique.

Rond den Heerd.

Rumbeeksche Avondstonden.

Standaard van Vlaenderen.

Studentenalmanak ('t Zal wel gaan).

Taal en Letteren.

Het Taelverbond. Letterkundig tijdschrift.

Tijdschrift voor Boek en Bibliotheekwezen.

De Toekomst. Tijdschrift voor onderwijzers.

Het Vaderland en de Vlaamsche Letterbode. Tijdschrift
voor kunsten en wetenschappen.

Het Vaderland. Tijdschrift voor letterkunde en geschie-
denis.

Den Vaderlandslievenden Belg.

Vaderlandsch Museum (C. P. Serruse).

Verslagen en Mededeelingen der Kon. Vl. Akademie.

Vlaamsch Leven.

Vlaamsch Museum (L. V. Drevez).
Vlaamsche Biekerf (J. De Jonghe).
Vlaamsche Illustratie (E. Leën).
De Vlaamsche Kunstbode (A. J. Cosijn).
De Vlaamsche Letterbode.
De Vlaamsche Lezer.
De Vlaamsche Patriot.
De Vlaamsche Rederijker,
De Vlaamsche School.
De Vlaamsche Vlagge,
De Vlaamsche Wacht.
Volk en Taal (Zantersgilde Zuid-Vlaanderen).
Volkskunde. Tijdschrift voor Nederlandsche Folklore.
De Ware Vlaming.
Wodana.

Dr. R. Apers.

Voormalig Post- en Vervoerwezen te Aalst.

Over dit onderwerp ware een interessante studie te schrijven, die, nu dat het beheer van Posterijen besloten heeft tot de oprichting van een Postmuseum en van een Historischen dienst, voorzeker zeer te stude zou komen. De onontbeerlijke documentatie ligt echter niet bij de hand en is niet gemakkelijk te bemachtigen. Behalve eenige links en rechts verspreide aantekeningen en uit den mond van ouderlingen opgenomen herinneringen, bezitten wij, gelukkiglijk, nog „ *Den Nieuwen Aelsterschen Almanach*, „ gedrukt t'Aelst, bij Judocus d'Herdt, in de Zoutstraete, „ die inlichtingen nopens het Postwezen onder het oud regiem en de namen van boden en voerlieden bevat, alsmede de dagen en uren, op dewelke zij uit Aalst vertrokken en terugkwamen. Dertien dezer Almanakken, van 1779 tot en met 1794, bevinden zich in onze boekenverzameling, en een exemplaar, toebehoor-

rende aan den oudboekhandelaar Petrus van Branteghem, berust in het stedelijk oudheidsmuseum.

De *Oude Posterij* te Aalst, 't is te zeggen waar de postkoets of postmaal van paarden verwisselde, stond in de Nieuwstraat, in het thans hervormde huis van den fotograaf Steven Franck, en vóór dezen bewoond door Hendrik de Saedeleer en de huurhouders van den Bonne en Sergeant.

In 1719 was deze dienst beheerd door Judocus Sterck, gehuwd met Isabella Ely. Man en vrouw behoorden tot een familie, die gedurende tweehonderd jaren diligentien en vrachtwagens bezaten, en van wier leden verscheidene boden waren. In de Oude Posterij stonden ten jare 1719, 10 paarden op stal. — Van 1768 tot 1789 kennen wij als "Posthouderigge,, Maria-Theresia Sterck, en, van in 1805, P.-Jozef Leclercq, geboren in den omtrek van Rijssel, die, in 1771, de stad Aalst was komen bewonen. Wijlen Jan Troch, die in de pleisterplaats *De Drie Koningen* (thans het Posthotel) gewoond had, zegde ons, dat aan de Posterij een groote houten brievenbus hing.

Als Postmeester fungeerde in 1805 Jan-Baptist Guldentop, die woonde op de Grootte Markt en den hoek der Lange Zoutstraat (oud huis de Paepe). Guldentop had aan het publiek " deugdelijk gerecommandeert te stellen de " naeste stad, op t' adresse van de brieven, voor de parochiën, " casteelen ende abdijen, op dat die sekerlijk mogen bestelt " worden. „

Vóór de postkoets — die de geldwaarden en de briefwisseling overbracht, bewaakt door gewapende begeleiders — reden de postiljons, de pronte flinkgelaarsde ruiters, met hun openhartig wezen, zoo eenvoudig-fier om hunne kleedij, het kleinste dorpje begroetend met het drievoudig geklets hunner zweep. De namen van een zestal postiljons zijn voor het nageslacht bewaard gebleven : Collaert, Jozef, Hyacinthe en Hippoliet Leclercq, Blommaert en Heyvaert.

Silvain van der Gucht beschrijft in zijn werk *Jan Clercker* een nachtelijken gewapenden aanval op de postkoets, in de

18e eeuw, en wel te Westrem, op den Gentschensteenweg: die postmaal reed van Brussel op Gent met een miljoen en tweehonderdduizend frank, geborgen in lijnwaden zakken; de karos was voorafgereden door eenen koerier en bemand met vijf personen: de "directeur", een 45 jarig ambtenaar, die in het "coupé", zat, de postiljon, de conducteur en twee commiezen, genaamd Venet, een Franschman, en Herman, een 30 jarig Brusselaar.

Er waren verscheidene boden te paard en te voet, die voor eigen rekening brieven "ende paquetten", aan huis brachten. In 1771 vertrok Frans Antheunis, des Maandags en des Vrijdags, te 11 uur 's morgens, uit Aalst naar Gent, waar hij logeerde in *den Leeuw ten Putte*, en waar ook de brieven voor Aalst, Ninove en Geeraardsbergen konden neergelegd worden. — Judocus de Saedeleer, 1788, Aalst en Brussel. — Thomas Antheunis, 1793, Aalst op Gent. — Josephus van den Bremt, "postlooper met brieven ende paquetten", van Aalst naar Ninove, 1785-1793. — Ferdinandus de Clippele, 1784-1794, Aalst op Antwerpen. — Josephus de Winter, 1793, Aalst op Brussel. — Sieur Meuleman, uit *'t Keizershof*, in de Korte Nieuwstraat, 1794, Aalst op Brussel. Bernard Crabbeels, de baas uit *'t Oud Musieck*, in 't Sluierstraatje, 1805, Aalst op Geeraardsbergen. — Janneken Sterck, die, met de hot op den rug, het stoksken in de hand en 't pijpen in den bek, naar Lede marcheerde, 1800. — Meskens, met zijn gebulden zoon, die naar 't Land van Waas trok, 1810, enz., enz. — Deze private briefdragers gaven, telken jare, met Nieuwjaar — evenals de torenwachter, de hannekenuiten en de buildragers, die ook als brandblusschers dienst deden — een liedje in druk, hetwelk zij, mits een geringe fooi, aan de inwoners bestelden.

Gekende voerlieden en houders van "publique voitueren", op Aalst, Brussel en Gent waren: Franciscus Crassaert, 1769-1796, Brussel en Gent, Josephus de Winter en Frans Janssens, 1774; Judocus van Gucht, 1793, Aalst op Gent; Jacobus Caeckenbergh en Frans Janssens, 1785, Aalst op

Brussel ; Frans Fierman, 1818, Brussel op Gent. — Er trokken in dit jaar dagelijksch door onze stad 32 diligentien en vrachtwagens. De diligentie, die het volk vervoerde, de hooge voorvaderlijke geelgeverfde karos van Jan-Baptist Bidard (*De Drie Koningen*) en van Ignatius Ely (in *de Lelie*, op de Koornmarkt), reed alle dagen, ten 4 uren 's morgens, den eenen dag naar Brussel, den anderen dag naar Gent, en kwam 's avonds, ten 5 uren, te Aalst terug . . . In dien tijd wist gansch de stad wie naar Brussel reed, en van iemand die naar Parijs geweest was, sprak men vijftig jaren later nog . . .

“ De Diligentie van Brussel nae Parys vertrekt over ander dag, van den 1 April te beginnen tot den 1 October 's morgens, ten 4 uren, en van den 1 October tot den 1 April, ten 6 uren en half. Sy komt in den somer op dry en in den winter op vier dagen tot Parys. Men betaelt voor elk hoofd 63 fransche livres ; en op deze begrepen het onderhoud en het slaepen van Valencyn tot Parys 70 livres fransch geld. De selve Diligentie is ook dienstig voor de gone die maer en moeten nae Bergen, Valencyn, Cameryck, Perone en Roye reysen... „ (*Nieuwen Aelsterschen Almanach 1785*). Ge moet geenszins vragen, of zoo 'n reisje “ nae „ Parijs, drie-vier dagen opgesloten in een rammelende en krakende, met ijzer beslagen koets, hotsende en botsende, op ongelijke straatsteenen, niet van aard was, u teenemaal de ribbenkast te breken : wijlen onze Hoogerwaarde Vriend, de abt van Affigem, Dom Godehardus Heigll, wist er van te spreken...

Het gebeurde, dat de karos zoo vol volk zat, dat er geen plaatsje meer overbleef ; dan vroeg u de conducteur van te voet mee te loopen tot aan de eerste stopplaats, waar misschien een reiziger zou uitstappen : “ Daar kunt gij op, „ zegde hij. Het was lang de gewoonte slechts te betalen wanneer de reis ten einde was, doch daar menig slimmerik onderwege deed stilhouden om aan een natuurlijke behoefte te voldoen, en “ wegpiste „ zonder te betalen, eischte de Clercq, in het vervolg, de betaling op voorhand. Vandaar het nog dagelijksch gezegde : *Eerst leggen, zei Clercq, of niet meerijden.*

Dan had men nog het vervoer te water, met de "bargie,, van Daniël de Ncose (1805), die dagelijks naar Dendermonde vaarde en zich des Zaterdag waagde tot Brussel en Leuven, — en, voor de koopwaar, een drietal buurtschepen.

Gekende afspanningen en pleisterplaatsen voor diligentien, postwagens en vrachtvoertuigen waren oudtijds: *De Prince van Luyck* en *De Snoeck*, aan de Pontstraatpoort; — *De Coornbloem* van Clercq en *De Lelie* van Ely, achter de Grootte Kerk; — *Het Hotel d'Autriche*, op de Warande of Peerdenkouter; — 't *Kleyn Katharina*, *De Vetsack*, *Het Hotel des Pays-Bas*, *De Oude Coninck van Spanjen* en *De Drie Coninghen*, aan de Veemarkt; — 't *Kleyn Gend*, *De Posthoorn* en *Sinte-Anne* (aan den bareel van het octroo), aan den Gentschensteenweg; — *De Zonneblomme*, *Het Saegsken* en *Het Houten Handt*, alsmede *den Meyboom*, aan de Zoutstraatpoort; — *De Plavander* (waar nu de Sint Jozefskerk staat); — *De Keyser*, aan den Dendermondschensteenweg, enz.

Petrus VAN NUFFEL.

In Memoriam L. De Vriese.

(8ⁿ Oct. 1848 — 15ⁿ April 1932).

Den 15ⁿ April jl. stierf te Gent de ouderdomsdeken der Oostvl. Folkloristen, ons medelid L. De Vriese. Ieder onzer leden, zal zich nog de gemoedelijke huldebetooging herinneren door onzen bond ingericht op 12ⁿ Oct. 1930, bij gelegenheid van den 82ⁿ verjaardag van folklorist en volksschrijver L. De Vriese. Wij verwijzen voor meer inlichtingen over het werk van den overledene naar ons L. De Vriese^r (n^r 1, jg. 1931).

Wij betuigen hier nogmaals zijn achtbare familie onze innigste deelneming en zullen de nagedachtenis van den edelen en offervaardigen man, van den noesten werker, die L. De Vriese was, steeds in eere houden.